

# HØJESTERETS DOM

## afsagt torsdag den 16. marts 2023

**Sag 85/2022**

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Casper Andreasen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 18. september 2020 (SS-80-12062/2020) og af Østre Landsrets 14. afdeling den 8. juni 2022 (S-1471-21).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen, Kristian Korfits Nielsen, Søren Højgaard Mørup og Julie Arnth Jørgensen.

### **Påstande**

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse i forhold 2, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

### **Supplerende oplysninger**

Københavns Politi har den 11. august 2022 afgivet en udtalelse i sagen. Heraf fremgår bl.a.:

”Faktuelt kan det oplyses, at et kørekort i fysisk form kan forfalskes, og at forfalskningen kan være umulig at opdage med mindre man har kørekortet i hånden og kan undersøge dette. Det er set, at nogle forsøger at sætte et andet foto ind i kørekortet, hvilket vil være vanskeligt at kontrollere, medmindre man har kørekortet i hånden.

Der er flere oplysninger på kørekortet, som er relevante for politiets sagsbehandling, herunder kørekortnummer, som fremgår af forsiden. Hvis et kørekort tabes kan man få et nyt, men dette vil have et andet kørekortnummer. Når politiet undersøger elektronisk

om en person har kørekort, vil både det aktuelle kørekortnummer og det tabte kørekortsnummer fremgå af politiets systemer. Det vil derfor være muligt at undersøge om personen er i besiddelse af flere kørekort.

Af kørekortets bagside fremgår det, hvilke kategorier kørekortet giver ret til at føre. Angivelsen af datoer for erhvervelsen og udløb er påtrykt kørekortet med ”hævet skrift”, så en tilføjelse vil være ganske vanskelig. Om det er den originale skrift vil alene kunne kontrolleres ved at mærke fysisk på skriften.

...

Når en person bliver sigtet vil der blive oprettet en sag i politiets sagsstyringssystem. Her vil en person skulle angives med et cpr-nummer, hvorfor politimanden under alle omstændigheder vil bruge politiets systemer til at finde dette frem.

Det er korrekt, at der på kørekort-app’ens forside alene fremgår personens fødselsdato og ikke de sidste 4 cifre i cpr-nummer. Dette vil være naturligt i de tilfælde, hvor et kørekort benyttes som ID-dokumentation i forskellige andre sammenhænge, men i forhold til politiets kontrol af kørekort i app’en er det ikke forsiden, der bruges til kontrol med i stedet den QR-kode som kommer frem ved at trykke på menupunktet ”Kontrol”.

Det fremgår klart under QR-koden, at denne indeholder: Foto, CPR-nummer og kørekortnummer. Da det er en QR-kode, som kun politiet kan scanne, er CPR-nummer skjult for andre, og hvis QR-koden skal benyttes som anden ID, kan man vælge, at man ikke vil oplyse CPR-nr.”

## **Retsgrundlag**

Færdselslovens § 56, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 56. Motorkøretøj og stor knallert må kun føres af en person, der har erhvervet kørekort. Føreren skal under kørslen have kørekortet hos sig og skal på forlangende vise det til politiet.”

En lignende bestemmelse blev oprindeligt indført som § 14 i lov nr. 124 af 15. maj 1903 om kørsel med automobiler. Bestemmelsen blev videreført i § 18 i lov nr. 153 af 24. maj 1955 (færdselsloven). Ved lov nr. 287 af 10. juni 1976 blev bestemmelsen videreført som § 56, stk. 1, dog således at ordet ”forevise” blev ændret til ”vise”. Ifølge forarbejderne var der alene tale om en ændring af redaktionel karakter (Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 395). Der er i forarbejderne ikke bidrag til den nærmere forståelse af bestemmelsen.

## **Anbringender**

T har anført navnlig, at hverken ordlyden af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., eller forarbejderne støtter en fortolkning, hvorefter pligten til at vise kørekort indebærer pligt til fysisk at overgive kørekortet. Lovgiver kunne have valgt at skrive ”aflevere”, ”overgive”, ”overdrage”

eller lignende, men valgte at skrive ”vise/forevise”. Bestemmelsen skal desuden forstås i lyset af, at politiet via en app har adgang til alle relevante oplysninger om føreren af bilen, herunder om vedkommende har førerret.

Der var konkret ingen anledning til, at betjenten skulle have kørekortet i sin besiddelse med henblik på nærmere undersøgelser af kørekortets ægthed.

Det følger af retsplejelovens § 750, at der ikke er pligt til at oplyse politiet de sidste fire cifre i personnummeret, som fremgår af kørekortet. Muligheden for at få en digital version af sit kørekort understøtter, at det skal være muligt for en borger at vise sit kørekort uden samtidig at vise de sidste fire cifre i personnummeret.

Det følger af straffelovens § 1, at der kræves klar lovhjemmel for at kunne pålægge straf, og at der skal udvises stor forsigtighed, hvis domstolene vil straffe efter en lovs analogi. Der bør derfor under alle omstændigheder ikke pålægges straf efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., i en situation, hvor kørekortet er blevet forevist, men ikke overgivet til politiet.

Uanset sagens principielle karakter er der tale om en ukompliceret færdselssag, og den lange sagsbehandlingstid, som ikke kan bebrejdes ham, bør derfor føre til, at den udmålte bøde ned sættes eller bortfalder i medfør af straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13, og stk. 2, eller § 83.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at en naturlig sproglig forståelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., indebærer, at kørekortet straks skal vises og overgives til politiet på forlangende. Også bestemmelsens formål taler for denne fortolkning, idet formålet med bestemmelsen er at gøre det muligt for politiet at kontrollere, at føreren har erhvervet kørekort. Dette må nødvendigvis indebære en kontrol af kørekortets ægthed og af, at føreren er identisk med kørekortets ejer. Denne kontrol er kun mulig, hvis kørekortet fysisk overgives til politiet.

Retsplejelovens § 750 er uden betydning for pligten efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt. Politiet har i forbindelse med kontrol af et kørekort naturligvis adgang til kortets oplysninger. Også politiets kontrol af et digitalt kørekort giver adgang til kortindehaverens personnummer.

Det forhold, at politiet via en søgeapp har mulighed for at få oplysninger om en persons føreret, har ikke betydning for vurderingen af, om man efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., er forpligtet til at overgive sit kørekort til politiet.

Det er ikke i strid med straffelovens § 1 at pålægge bødestraf i en situation som den foreliggende, hvor kørekortet blev nægtet overgivet.

Der er ikke grundlag for at anvende straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13, og stk. 2, om formildende omstændigheder eller § 83 om strafbortfald. Sagsbehandlingstiden på 3½ år fra sigtelse til prøvelse i Højesteret er i en sag som den foreliggende, hvor der bl.a. er søgt om procesbevilling to gange, ikke langvarig, ligesom sagen ikke har ligget stille gennem længere tid.

### **Højesterets begrundelse og resultat**

#### *Sagens baggrund og problemstillinger*

T er fundet skyldig efter færdselslovens § 42, stk. 1, nr. 1, ved den 27. september 2019 at have ført personbil med en overskridelse af den tilladte hastighed (forhold 1). Han er endvidere fundet skyldig efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., ved efter at være bragt til standsning at have undladt på forlangende at vise sit kørekort til politiet (forhold 2). Landsretten har i den forbindelse lagt til grund, at T foreviste politiassistenten forsiden af kørekortet, idet han dog skjulte de sidste fire cifre af sit personnummer, og afviste at overgive kørekortet til politiassistenten.

Landsretten fastsatte straffen til en bøde på 4.000 kr.

For Højesteret angår sagen, om T med rette er straffet for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., og om der er grundlag for at nedsætte bøden.

#### *Færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.*

Efter færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., må motorkøretøj og stor knallert kun føres af en person, der har erhvervet kørekort. Efter bestemmelsens 2. pkt. skal føreren under kørslen have kørekortet hos sig og skal på forlangende vise det til politiet.

Efter ordlyden af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., og formålet med bestemmelsen finder Højesteret, at pligten til på politiets forlangende at vise kørekort indebærer, at føreren skal give politiet adgang til kørekortets oplysninger og mulighed for at undersøge kørekortet med henblik på bl.a. kontrol af kortets gyldighed og ægthed. Som led heri er føreren forpligtet til midlertidigt at udlevere kørekortet til politiet.

Højesteret bemærker, at retsplejelovens § 750, der omfatter en almindelig pligt til at oplyse navn, adresse og fødselsdato til politiet, ikke har betydning for forståelsen af den særlige regel om kontrol i færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.

Herefter og da det, T i øvrigt har anført, ikke kan føre til et andet resultat, tiltræder Højesteret, at han er fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.

#### *Straffastsættelse*

Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at sagsbehandlingstiden ikke giver grundlag for at nedsætte bøden eller lade den bortfalde, og Højesteret tiltræder herefter, at bøden er fastsat til 4.000 kr.

#### *Konklusion*

Højesteret stadfæster dommen.

### **Thi kendes for ret:**

Landsrettens dom stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.